



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum beati videntes diuinam essentiam videant in ipsa
omnia alia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

eo modo quo est infinitum, quia infinitum privatiue secundum appositionem & diuisionem (vt determinatur. lib. 3. Phisicorum) nunquam est totum acceptum, sed semper restat aliquid accipiendum. Et si eo modo cognoscatur, semper restat aliquid cognoscendum, & quantum ad illud nondum est cognitum, & sicut quod acceptum est semper est finitum, ratione vero eius quod accipiendum est, dicitur infinitum, sic quod cognitum est, est infinitum quod autem restat cognoscendum est infinitum, sed infinitum negatiue, cuiusmodi est Deus, qui non est infinitus, quia ei deit aliquid quod in posterum sit ab eo accipiendum, sed quia continet omnem perfectionem, ultra quam nihil est possibile accipere, tale secundum se est maxime cognoscibile, & si non sit maxime cognitum, hoc est ex defectu potentie, vel modi cognoscendi.

Ad quartum dicendum est quod illa autoritas tripliciter potest intelligi, sicut per beatum Aug. patet in libro de videndo Deum. Primo vt excludatur visio corporalis, quia oculo corporali deum nemo vidit vnquam, nec visurus est. Secundo vt excludatur visio intellectualis naturalis a nobis dum viuimus in isto mortali corpore, quia nullus vnquam ex naturalibus potuit attingere ad claram & manifestam visionem dei per essentiam. Tertio modo vt excludatur visio comprehensionis ab omni intellectu creato: & sic exponit Ioannes Chrysostomus, dicens non tam huius dicit Euangelista certissimam considerationem & comprehensionem tantam tanquam quantam habet pater de filio, per hoc tamen non excluditur quin beati tam homines qua angeli videant Deum clare, quantum non comprehendunt.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum beati videntes diuinam essentiam videant in ipsa omnia alia.

Tertio quaeritur, vtrum beati videntes diuinam essentiam videant in ipsa omnia alia. Et videtur quod sic quia deus videndo suam essentiam videt in ipsa omnia alia, ergo similiter beati videntes diuinam essentiam vident in ipsa omnia alia. Antecedens patet, probatio consequentis, quia vtriusque visionis non est differentia ex parte essentiae in se, nec ex parte rerum quae in ipsa representantur, ex parte vero videndum, scilicet intellectus diuini & intellectus creati non est differentia quin ab vtroque rerum possit videri, & de intellectu quidem diuino constat, de intellectu autem creato similiter patet, quia si intellectus creatus potest in essentiam diuinam fortiori ratione potest in omnia creata per diuinam essentiam representata cum illa non excedant nequeantur essentiae diuinae, ergo non est differentia nisi in claritate intellectuum, sed illa non ponit in intelligendo nisi diuersitatem intentionis, & non in pluralitate intellectuum, ergo &c.

2. Item Isidorus dicit in libro de summo bono quod angeli in verbo Dei omnia sciunt antequam fiant, & Gregorius quarto dialogo, dicit quod illi qui in claritate Deum conspiciunt quid est quod illi nesciant ubi scientem omnia sciunt. Videtur ergo quod beati tam angeli quam homines videndo diuinam essentiam videant in ipsa omnia alia.

3. IN contrarium arguitur secundum Dionysium in 6. celestis Hierar. Angeli superiores purgant inferiores a nescientia, angeli autem inferiores diuinam essentiam vident, ergo angeli videntes diuinam essentiam possunt aliqua nescire, & fortiori ratione animae separatae videntes deum.

4. **RESPONSIO.** quaestio ista non est vtrum intellectus beatus vident diuinam essentiam videat alia à diuina essentia quacunque visione, quia visio beata non excludet à beatis cognitionem naturalem quam habent de rebus, nec cognitionem reuelationis de aliquibus sciendis quae fit tam hominibus qua angelis, & ideo constat quod beati videntes diuinam essentiam quadam alia visione vident res creatas. Nec rursus est quaestio vtrum intellectus vident diuinam essentiam possit miraculose impediri quod non videat aliquid in ea praeter ipsam, hoc enim videtur quibusdam possibile, quia obiecto representato potentie creatae stante illa dispositione qua vnum est cognoscibile

& reliquum est cognituum adhuc. Deus potest suspicere actum potentiae respectu sui obiecti, sicut & in naturalibus videmus quod combustiuum praesens combustibili potest impediri diuina virtute ne comburat, sicut factum est de tribus pueris existentibus in camino ignis vt legitur Daniel. 3. Et eodem modo potest deus facere quod praesentata diuina essentia intellectui nostro dispositio siue ex se, siue per lumen gloriae non videatur, & similiter dato quod essentia videatur & res creata per essentiam diuinam represententur, potest deus facere quod actus intelligendi non impeditur respectu essentiae diuinae impediatur respectu rerum representatarum in essentia. Intelligitur ergo quaestio tertio modo scilicet vtrum intellectus beatus vident essentiam diuinam eadem visione & ex natura eiusdem visionis videat omnia alia in ipsa.

5. Et sic de hac quaestione sunt tres opiniones. Prima est, quod intellectus vident diuinam essentiam ex natura talis visionis videt ea quae sunt realiter in ipsa, vt sunt personae diuinae, & relationes personarum, & modi emanationum, sed res creatas non videt. Primum quidem supponitur tanquam clarum, quia visa clare aliqua natura videtur ea quae sunt naturaliter in ipsa, sed in essentia diuina sunt personae & relationes earum, & origines, & modi emanationum, quare &c. Secundum autem quod est principale quaesitum probatur sic, intellectus finitus & limitatus potest aliquid sub ratione absoluta cognoscere absque hoc quod cognoscat ipsum sub ratione relata, sed essentia diuina est ratio cognoscendi seipsam sub ratione absoluta, est autem ratio cognoscendi alia sub ratione relata, ergo essentia diuina potest cognosci secundum se & absolute absque hoc quod cognoscat in habitu ad creaturas, vt ratio cognoscendi eas, & ita ex natura visionis diuinae essentiae non est quod in ipsa videantur res creatae. Item essentia diuina non dicitur in cognitionem alicuius rei creatae, nisi accepta sub ratione ideae, sed non oportet quod intellectus vident diuinam essentiam videat ipsam sub ratione ideae, ergo non oportet quod in ipsa videat aliquam rem creatam. Maior patet, quia idea ponitur ratio cognoscendi rem, & scindi. Minor similiter probatur, quia essentia diuina non habet rationem ideae, nisi vt est à Deo apprehensa obiectiue, vt apparet ex .i. libro, sed non oportet quod intellectus vident diuinam essentiam in se videat eam, vt apprehensam à se, ergo non oportet quod vident diuinam essentiam in se videat eam sub ratione ideae, & haec fuit minor. Item secundum Aug. libro de videndo Deum, Deus est speculum voluntarium, sed speculi voluntarium non necessario representat in se aliud à se, alioquin non esset voluntarium, ergo essentia diuina non necessario representat in se aliud à se, sed nihil cognoscitur in diuina essentia nisi quod representatur per ipsam, ergo in essentia diuina non necessario videtur aliud ab ipsa.

6. Sed illud non videtur, quia perfectior est cognitio quam habet beatus de diuina essentia clare & manifeste visa quam illa quam habemus ex naturalibus de quacunque substantia creata, vel saltem de ipsa essentia diuina, sed ex naturalibus cognoscimus substantias creatas, & etiam Deum non solum in se, & cognitione absoluta, sed etiam sub ratione causae quae est ratio respectiua, ergo fortiori ratione beatus non solum cognoscit essentiam diuinam in se & absolute, sed sub ratione causae. Sed sic intelligendo ipsam intelligit alia ab ipsa, quia non est causa sui ipsius, sed aliorum, quare &c. Item si beatus intelligeret diuinam essentiam solum sub ratione absoluta tale intellectum non sequeretur delectatio, sed hoc est falsum, ergo & primum. Probatio consequentiae, quia voluntas non delectatur in aliquo nisi sit apprehensum sub ratione boni, sed ratio boni est ratio respectiua cum sit ratio conuenientis, & per hoc delectatur vnusquisque in re apprehensa, quia apprehendit eam in ratione boni conuenientis, ergo si res aliqua apprehenderetur solum absolute non sequeretur delectatio, quod est falsum de apprehensione diuinae essentiae.

7. **ET** ad rationes patet responsio. Ad primam, quia verum est quod aliquid potest apprehendi sub ratione absoluta absque respectu ad aliud, sed illa est imperfectissima cognitio quae potest haberi de re, quod non est pondum de visione diuinae essentiae.

8 Ad secundum dicendum quod essentia diuina sub ratione ideæ nõ ducit in cognitionem rerum creaturarum, sed sequitur cognitionem earum, ille enim est processus secundum rationem in cognitione diuina quod deus primo cognoscit essentiam suam, deinde res creatas representatas per essentiam diuinã vt effectus per causam, deinde cognoscit essentiam suam vt vario modo imitabilem à creaturis, & sic cognoscit eam sub ratione ideæ, propter quod cognitio essentia diuinæ sub ratione ideæ sequitur cognitionem creaturarum, posterius autem non est ratio prioris, & hæc manifeste declarata sunt lib. 1. dist. 35.

9 Ad tertium dicendum quod essentia diuina in hoc potest habere rationem speculi voluntarij q̄ potest se ostendere intellectui creato, vel non, sed supposito quod ostendat se clara & nuda visione nõ est in potestate ipsius quod nihil representetur in ipsa sicut patebit magis infra.

10 Secunda opinio est huic totaliter contraria, ponit enim quod beati videntes diuinã essentiam videt omnia in ipsa ex natura talis visionis. Et probatur primo, quia quando plura representantur æqualiter per vnum & nullum representatorum excedit facultatem intellectus cui fit representatio, nec omnia simul, qua ratione vnũ cognoscitur eadem ratione & omnia. Et hoc patet, quia nõ potest esse differentia ex parte representantis cum æqualiter representet omnia simul, & singula per se nec ex parte intellectus cui fit representatio, quia nec aliquid eorum per se, nec omnia simul excedit eius facultatem, sed omnia creata & creabilia representantur in diuina essentia, alioquin Deus qui non cognoscit nisi per essentiam non cognosceret omnia alia à se quod falsum est, representantur etiã equaliter quo ad hoc q̄ clarè & distinctè representantur, alioquin distinctè non cognoscerentur à Deo. Item non excedunt facultatem intellectus diuinam essentia videntis, quia non excedit, imò nec attingunt ad infinitatem diuinę essentia quare clarè & nudè videtur, ergo qua ratione vnũ eorum videtur, eadè ratione & omnia, aut nullũ, ergo cum non sic dicendũ q̄ nullum eorum videatur oportet quod videatur omnia alia. Nec valet si dicatur q̄ maius est videre diuinam essentiam & creaturã simul q̄ solam essentia diuinam, & ideo licet essentia diuina per se, vel omnes creaturæ per se non excedant intellectũ nostrum beatũ quin ab ipso possint clarè videri, tamen essentia diuina cũ vniuersitate creaturarũ excedit ipsum, & ideo intellectus videntis diuinam essentiam non poterit videre omnem creaturam.

11 Istud autem est falsum, quia ex quo est idem mediũ videndi vtrunq̄, vel magis vnum est ratio videndi alterum, vtpote essentia diuina est sufficiens ratio videndi creaturas, si essentia diuina quæ est medium cognitionis nõ excedit facultatem intellectus, quin ab eo possit clarè videri ipsa cum quocunq̄ representato per ipsam non excedat facultatem eiusdem, vbi enim vnũ propter alterum vtrobique tantum vnum. Secundò probatur idem sic, in beatitudine quæ consistit in visione diuinę essentia terminatur capacitas intellectus, alioquin intellectus beatus remaneret imperfectus, quod est contra rationem beatitudinis, quæ secundum Boetium est status omnium bonorum aggregatione perfectus, sed intellectus noster est capax cognitionis omnium, est enim quo possibile est omnia fieri, vt dicitur 3. de anima, ergo intellectus beatus videns diuinam essentiam videbit & omnia. Et hoc tamen non sequitur quod intellectus beatus videndo diuinam essentiam, & omnia alia in ipsa comprehendat ipsam sicut intellectus diuinus, quia quantumcunq̄ æquatur in multitudine intellectorum, non tamè æquatur in lympiditate intelligendi, & penes hoc principaliter attenditur comprehensio rei intellectæ ab intellectu. Et sic ponit hæc opinio quod quilibet intellectus beatus videndo diuinam essentiam videt in ipsa omnia alia, sicut intellectus diuinus, non tamen æquali lympiditate.

12 Sed nec ista opinio videtur vera primo, quia nõ est concursus scripturæ sacræ, quæ habetur Mat. 2. Vbi dicitur de die iudicii, de die autem illa nemo scit, neq̄ angeli cælorum, & idem habetur Mat. 13. & si angeli beati nesciunt de die iudicii eadem ratione multa alia sunt quæ nesciunt licet videant essentiam diuinam. Item nec concordat dictis sanctorum, qui dicunt reuelationes fieri sanctis angelis, & animabus beatis, maxime beatus Dionysius in libro

cælestis Hierar. frustra autem fierent eis reuelationes si omnia scirent. Apparet etiam idem per rationem, quia non plus potest beatus videndo diuinam essentiam in cognitionem illorum, quæ dependent ex libertate arbitrii diuini quàm possit viator cognoscendo hominem cognoscere ea quæ dependent ex arbitrio hominis, quantum est ex natura vtriusq̄ cognitionis, sed homo cognoscendo naturam alterius hominis quantumcunq̄ perfectè ex hoc tamen non cognosceret ea quæ dependent ex libero arbitrio eius, sicut habetur 1. Cor. 2. quis enim scit hominum quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est, ergo fortiori ratione beatus videns diuinam essentiam non propter hoc scit ea quæ dependent ex libero arbitrio diuino, talia autem sunt omnes euentus rerum, ergo intellectus beatus videns deum, non propter hoc scit quid sit futurũ. Ad rationes opinionis patebit postea responsio.

13 Tertia opinio est media inter duas præcedentes quæ ponit quod beati videntes diuinam essentiam ex natura illius visionis vident aliquas res creatas & aliquas nõ, vel vt magis propriè dicatur videt omnes res creatas aliquo modo & aliquo modo non. Ad cuius intelligendam sciendum est quod res creatæ possunt cognosci dupliciter. Vno modo quid sint. Alio modo an sint, & illæ duæ cognitioes sunt separatae, quia vna potest esse sine alia, potest enim cognosci de re quid sit, ignorando an sit, sicut de rosa potest sciri in hyeme quid est, & tamè ignoratur an est, & e contrario scitur de aliqua re an sit, & tamè ignoratur quid sit in speciali, sicut est etiam de multis rebus inuisis si offerentur his qui alias eas non viderunt, nec audierunt, tales scient, quia res illæ sunt, sed nescient quid sint. Ponit ergo hæc opinio quod intellectus beatus videns diuinam essentiam cognoscit in ipsa omnes res creatas & creabiles cognoscendo quid sint, sed de nulla cognoscit an sit quantum est ex natura cognitionis essentia diuinæ, ad cuius probationem præmittendum est qualiter res creatæ representantur intellectui per diuinam essentiam, quo vniuso probatur intentum.

14 Quantum ad primum sciendum est quod res creatæ non representantur in diuina essentia, sicut res obiectæ representantur in speculo, nec sicut conclusio determinata in principio vniuersali syllogistico, sed solum sicut causale in suo principio causatiuo. Primum patet, quia illud quod representatur in speculo representatur in ipso, quia ab alio impressum, vel ab alio reflexum secundum duas opiniones, quæ sunt de imaginatione speculi, nõ quidam dicit quod in speculo est verè imago impressa ab obiecto. Alii verò dicunt quod solum ab ipso reflectitur imago, vel species ad oculum, sed in diuina essentia nihil est impressum à creaturis, vel quocunq̄ alio, nec ab ea est aliquid reflexum, vt sic per talem impressionem, vel reflexionem aliqua res creata possit videri, ergo res creatæ non representantur in diuina essentia, sicut in speculo accipiendo proprie speculum, quia largè aliquando vocatur speculum omne illud in quo aliquid speculari qualitercunq̄, siue clarè, vt in filio cognoscitur pater, vnde & filius speculum patris dicitur Sapientia. 7. candor est enim lucis aeternæ, & speculum sine macula, siue obscure, sicut in creaturis specularum deum, de qua speculatione 1. ad Corint. 13. videmus nunc per speculum in enigmate, sed proprie accipiendo speculum, prout distinguitur contra alia representatiua, verum est quod in essentia diuina non representantur res creatæ, sicut in speculo. Secundum patet, scilicet quod in ipsa non representantur creatæ, sicut conclusio in principio vniuersali syllogistico, quia per principium vniuersale & syllogisticum non representatur aliqua particularis conclusio non determinatè, nisi facta applicatione & assumptione sub ipso, sed solum in vniuersali & in potentia, sed in essentia diuina representantur res alia determinatè sine quacunque deductione & applicatione, ergo non sic representantur res in diuina essentia, sicut conclusiones representantur in principio vniuersali. Ex quo sequitur quod licet clarius videns principium syllogisticum possit per ipsum cognoscere plures conclusiones, quia scit facere plures applicationes & deductiones, quàm videns minus clarè, tamen illud locum non habet in videntibus diuinam essentiam, quæ actũ & deers

determinatē repræsentat alias res abque quacumq; applicatione & determinatione.

15. Restat ergo tertium, scilicet quod diuina essentia repræsentat res creatas, sicut causa repræsentat effectum, & illud plenius probatum est in .i. lib. dist. 15. Ex hoc autem patet quod dictum est, scilicet quod intellectus beatus videns diuinam essentiam videt in ipsa omnes res creatas, & credibiles, quantum ad illud quod sunt. Quod probari potest sic, intellectus beatus videt clarè & nudè diuinam essentiam, videt in ipsa omnia quæ per ipsam naturaliter, & ex necessitate repræsentantur, sed diuina essentia repræsentat naturaliter, & ex necessitate omnes res creatas & creabiles quæ tum ad id quod sunt, ergo &c. Maior patet, quia ex parte repræsentantis non est impedimentum quin repræsentet naturaliter & ex necessitate & determinatè, nec ex parte intellectus cui fit repræsentatio, quia ex quo potest in essentiam repræsentantē potest in omnes res per eam repræsentatas, vt dictum est prius. Minor probatur, quod enim essentia diuina determinatè repræsentet omnes res essentielles & possibiles quantum ad illud quod sunt non est dubium, quia aliter Deus nō cognosceret per essentiam suam omnes res existentes & possibiles, sed quæ repræsentet eas naturaliter & ex necessitate probatur sic, quia diuina essentia repræsentat res creatas, sicut causa repræsentat effectum, sed diuina essentia est causa secundum potentiam omnium rerum, quantum ad id quod sunt naturaliter & ex necessitate, licet non sit causa actu producens nisi liberè, est enim in potentia diuinæ voluntatis producere quamlibet rem, sed non est in libertate diuinæ naturæ habere potentia producendi quamlibet rem, imò ex naturali perfectione essentia diuinæ est habere potentiam omnia producendi. Sicut autè causa secundum actum producit effectum quoad eius existentiam, ita causa secundum potentiam respicit effectum secundum essentiam, vel quantum ad id quod est, quia sicut ex parte cause est productiuum & produciens, ita ex parte effectus est producibile & productum, quorum primū respicit essentiam absolute, secundum respicit essentiam sub actuali esse, sicut ex parte cause productiuum respicit essentiam absolute. Produciens autem respicit potentiam eandem cum actione actuali. Res ergo causales quantum ad id quod sunt essentialiter repræsentantur necessario per essentiam diuinam, vt est virtus productiuæ, sed quantum ad existentia actualia repræsentantur liberè per essentiam diuinam, vt est actu volens producere, & produciens. Patet ergo minor, igitur sequitur conclusio, scilicet quod intellectus videns diuinam essentiam videt in ea omnia alia quantum ad illud quod sunt, scit enim de quolibet ente possibili, siue sit naturale, siue sit supernaturalē quid est perfectè, vt quid est homo vel asinus, gratia vel gloria, cogitatio, vel affectio, & sic de singulis non solum in generali, sed etiam in speciali, imò in singulari, scit enim quilibet beatus non solum quid est homo, quia est aliquod compositum ex anima & corpore, sed etiam quid est hic homo, hoc est, quia est quoddam compositum ex hac anima & hoc corpore, nō tamen scit an homo, vel hic homo sit in rerum natura, quia hoc dependet ex voluntate diuinæ, nec repræsentatur necessario in essentia diuinæ. Deus tamen sciens essentiam suam non solum scit de rebus causatis quid sint, sed an sint, vel futuræ sint.

16. Et causa assignatur à quibusdam, quia Deus nō solum nouit essentiam suam, vt repræsentat res necessario quantum ad id quod sunt, sed etiam nouit plenè voluntatē suam per quam res actu sunt, vel futuræ sint, vel præterierunt, sed contra hoc instatur, quia voluntas non fertur nisi in præcognitū, ergo voluntas diuina non vult aliquid esse vel fore nisi sit præcognitū ab intellectu diuino, igitur intellectus diuinus non accipit cognitionē de rebus ex hoc quod cognoscit actu voluntatis, sed potius voluntas exit in actum volendi rem aliquā fore vel non fore ex præcognitione intellectus, quod concedendum est, intellectus enim diuinus nouit plenissimè essentia diuinam, & ideo nouit de rebus creabilibus non solum quid sint, vel quid esse possint, sed qualiter se habent vel habere possint ad concedendam bonitatis diuinæ, & ideo seipso vt practicus est, dicit quid & quando aliquid sit producendum ad manifestationem diuinæ bonitatis & perfectionis. Ad cuius

dicitamen secundum nostrum modum intelligēdi voluntas diuina inclinatur, & potentia exequitur, & sic intellectus diuinus scit quid voluntas diuina vult fore vel non fore, & quid erit vel non erit, sed talem cognitionem de existentia rerum nō habet, ex hoc quod cognoscit actu voluntatis, sed seipso prius dicit quid erit vel non erit secundum decetiam bonitatis diuinæ, & illud idem voluntas diuina vult, & potentia exequitur, & quantum beati ex natura visionis beatæ non videant res creatas, ita vt sciant de eis an sint vel non sint, tamen hoc sciunt per aliam cognitionem, scilicet per cognitionem naturalem, vel per relationem quantum ad eos attinet, & ita cognitio pertinet ad beatitudinem eorum accidentalem.

17. Per hoc patet responsio ad primam rationem secundæ opinionis, quia res non repræsentantur in essentia diuinæ necessario quantum ad suam actualem existentiam, sed solum quantum ad suam essentiam, & ideo non oportet quod per eam cognoscantur quantum ad suam existentiam, sed solum quantum ad suas quidditates.

18. Ad secundū dicendum quod in beatitudine appetitus intellectiuus erit perfectus & terminatus per hoc quod cognitione beatæ cognoscat omnes res quantum ad id quod sunt, & de quibusdā cognoscat vtrū sint vel non, quantum pertinebit ad quemlibet beatū, sed hoc erit per aliam cognitionem pertinentem ad beatitudinē accidentalem, nec oportet quod quicquid pertinet ad beatitudinem hominis habeatur in visione diuinæ essentia, sed sufficit quod eam concomitetur, vt patet de dotibus corporis, & pluribus aliis quæ pertinent ad beatitudinem accidentalem.

19. AD rationes principales dicendum. Ad primū quod inter visionem quā habet Deus de essentia sua, & de rebus creatis, & quā habet intellectus beatus de eisdem hoc intererit, quia Deus scit essentiam suam non solum vt est potēs producere res alias, sed etiam vt est actu volēs eas producere, propter quod cognoscit actu omnes res quid sint & an sint, sed intellectus creatus, quia non cognoscit diuinam essentiam, vt est actu volens producere, sed solum vt est virtus potens producere non cognoscit de eis an sint vel nō, sed solum quid sint nisi in quantum vnicuique bono reuelatur de existentia rerum prout ad ipsum pertinet.

20. Per illud patet responsio ad secundam, quia auctoritates Isidori & Gregorii sunt intelligendæ de cognitione rerum, quantum ad essentias earum, non autem quantum ad actualem existentiam nisi modo supradictō, scilicet per reuelationem eorum quæ ad vnumquēque beatum pertinet.

QUESTIO QVARTA.

Vtrum beatitudo nostra consistat principaliter in visione diuinæ essentia.

Tho. 1. 2. q. 3. art. 4.

QVARTO quaeritur, vtrum beatitudo nostra consistat principaliter in visione diuinæ essentia. Et arguitur quod non, sed quod consistat potius in aliquo actu voluntatis, quia beatitudo consistit in nobilissimo actu, sed actus voluntatis est nobilior actu intellectus, ergo &c. Maior patet ex .i. & 10. Ethico. Probatur minor, quia ille actus est nobilior in quo & secundū quem sumus liberi, q̄ ille secundum quem non habemus libertatem, sed secundum actū voluntatis sumus liberi, non autem secundum actum intellectus qui necessitatur ab obiecto, ergo &c.

2. Item beatitudo consistit in operatione, quæ elicitur à potentia perfecta per nobilissimum habitum, sed voluntas perficitur nobiliori habitu quàm intellectus, ergo in operatione voluntatis magis consistit beatitudo, quàm in opere intellectus. Maior patet vbi supra. Minor probatur, quia charitas est nobilior habitus quàm quicunque alius, vt patet per Apostolum .i. Cor. 13. Charitas autem perficit voluntatem, quare &c.

3. Item in operatione illius potentia consistit beatitudo principaliter, quæ magis respicit obiectū sub ratione beatifica, sed talis est voluntas magis q̄ intellectus, quare &c. maior videtur manifestia, quia operationes sumunt rationem ex obiectis. Minor probatur, quia ratio obiecti beatifici est quod sit summū bonum & perfectum, sed sub hac ratione voluntas potissimè respicit suum obiectum, quum ratio boni sit ratio obiecti voluntatis, quare &c.

4. Item